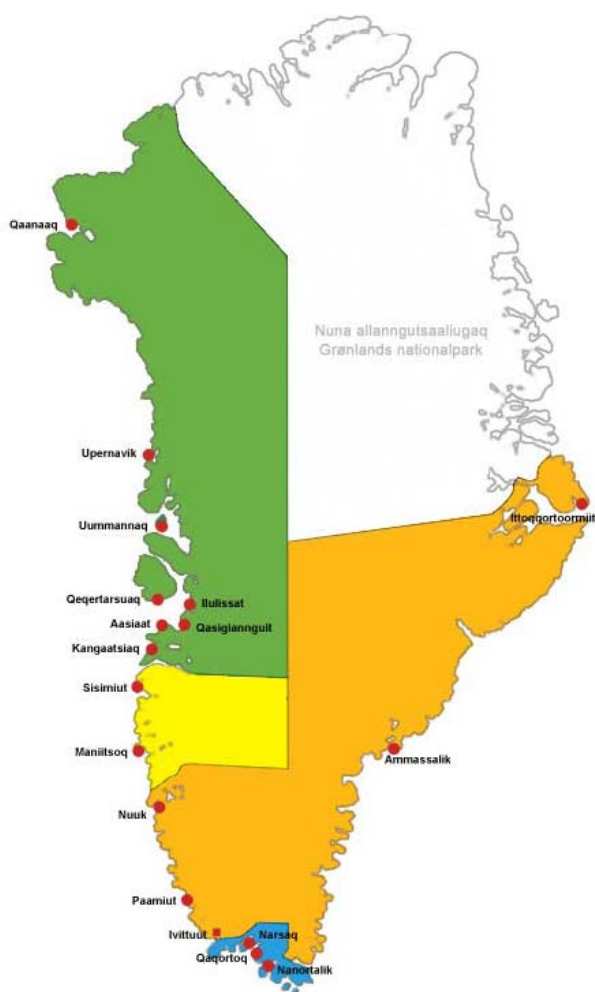

Peqqinnissaaqarfimmik aaqqissuusseqqinneq

- Kalaallit Nunaanni peqqinnissaaqarfiup ilusilersorneqarnerata
allangortinneqarnissaanut oqallisissiaq-

Peqqissutsimut Pisortaqarfik
Nuuk, 2008

Aallaqqaasiut

Aaqqissusseqinnermi maannamut nakorsatut peqqissaasutullu atorfiit atorunnaarsitsinissamik isumaqannginnera erseqqissaatigissallugu pisariaqarpoq. Illuatungaatigulli massakkutut ingerlaneq ingerlaannartinneqassappat piffissap ilaatigut ingerlatseriaatsip ajalusoorsinnaanissaa pilersinnaavoq, sualummik atorfiit inuttalerniarnerannut ajornartorsiutit alliaruunnaarnissaasa naatsorsuutigineqarnerannut atatillugu.

Qanilaarneq, assigiissuseq napparsimasullu katsorsarneqarnerisa ataqatigiijaarnissaanik politikikkut anguniagarineqarneri naammassiniarneqassappat Peqqinnissaqarfimmik aaqqissusseqqinnissaq pisariaqarpoq, soorlu aamma nukiit aaqqissuussaanerullu ineriartornerat eqqarsaatigineqassasoq. Aaqqissusseqqinnerup piviusunngortinneqannginneratigut aningaasatigut ingerlanerlunneq sulii annertusissaaq, sulisussanik pissarsiniarneq ajornakusoornerulissaaq aammalu sullisinerup pitsaasusaata attattuaarnarsinnaaneranut periarfissat pitsaannginnerulissapput.

Ilusilersueqqinneq pinngitsoorani makkunanga tunngaveqassaaq

1. Nakorsatut peqqissaasutullu atorfiit maanna piusut aserfallatsaaliuernerat
2. Sinerissami immikkoortoqarfinnik annertunerusunik angissutsimikkut sulinermilu avatangiisinik pilerinartunik imallit pilersinneqarnerat. Neriuppugut taamaaliornikkut sulilerumaartussat sulisooreersullu aalajaannerulersinnaasut. Maannakkut nunap immikkoortuini napparsimmaviit ukunani inissisimassapput, Qaqortoq, Nuuk, Sisimiut aamma Ilulissat.
3. Piffinni sulisunik ilinniarluarsimasunik peqarfiunngitsuni/pissarsiffiuguminaatsuni telemedicininiq aaqqissuussinerup nutarterneqarnera.
4. Ilinniaritaanerup ilusilersorneqarnerata allannngortinneqarnera, taamaalilluni peqqinnissaqarfimmi sulisut pikkorisarneqarneruniassammata aamma ilisimasat akimorlugit suliasanik ingerlatsisoqarsinnaalerniassammata.
5. DIH-mi ulluinnarni aqutsiviup aamma Peqqissaaveqarfinnik Aqutsiviup qullersaqarfii ataatsimut allaffissornikkut aqutsivinngorlugi kattunneqarnerat. Tamanna ilusilersorneqarnerup allannngortinneqarneranut ilaavoq, tamatumali piffissami sivisuumi piareersarneqarsimanera maannalu ilusilersorneqarnerata ingerlanneqarnera naqissusissallugu pisariaqarpoq.

Peqqinnissaqarfimmi aqutsisuusut ersarissumik allaannguuteqarnissamik, ilaatigut peqqissaaveqarfinni maannamut ingerlasuni allaffissornikkut ingerlatsinerup annikillisinissaanik aamma piffissap ingerlanerani nunap immikkoortuiniq annertunerusunik peqalernissamik nassataqartumik pisariaqartitsisoqarnera pasinartuunera oqaatigaat.

Immikkoortut angisuut peqqissaanerup iluani ilinniagalinnut orniginartuuneri nalinginnaasumik akuerisaavoq. Nunani allani misilittakkat (Alaska), piffissami peqqissaanerup iluani ilinniarsimasunik sulisussaaleqqiffiusumi aaqqissusseqqinneq matumani allaaserineqartutut ittoq piviusunngortinneqarsinnaasoq taamalu akuttusuunik najugaqarfiusuni sullissineq eqqanaarneqarsinnaasoq takutippaatigut.

Peqqinnissaqarfimmi aaqqissusseqqinnissamut siunnersuut Kalaallit Nunaani peqqinnissaqarfimmi sulisussatut ornigisatta pilerinartutut isigisinnilernissaannut aqutissiuussisuuvoq – aamma maannamut naleqqiullugu. Aamma sulinermut atatillugu annertunerusunik angalasarnissat siunissami sulisunut Kalaallit Nunaata avataanit takkuttunut nunami angalarusuttut nunamillu misiginnikkusuttunut pilersitsissapput.

Siunnersuutigineqartoq tassaavoq peqqinnissaqarfimmi sulisoqarniarnerup pitsaanerulersinneqarnissaanut aammalu qanoq sulisunut peqqinnissaqarfiup iluani ilinniagaqarsimasunik amigaateqarnerup akornutigisaasa ikiorserneqarnissaanut peqqinnissaqarfiup pitsaanerpaatut innersuusutigisaa.

Peqqinnissaqarfimmi aaqqissusseqqinnerup imarisaa

Peqqinnissaqarfimmi nutaamik ilusilersuinissamat ilusiliunneqartup maanna Kalaallit Nunaanni najukkami napparsimmaviit pioreersut peqqissaaviillu telemedicinimik aaqqissusseinermik pitsanngorsaavigineqarsimasumik aammalu ilinniagaqarnermik qaffassaavigineqarsimasut aallaavigai.

Peqqinniqarfiup maannakkut atuuttup misissoqqissaarneqarnerata sumi allannguisoqarnissamat pisariaqartitsisoqarnera takutippaa. Ataatsimoorussamik naliliineq aallaavigaanni aaqqissusseqqinnerup sunniutigisassaanut kissaatigineqartut maanna takuneqarsinnaalereerput:

- Pitsaassuseq napparsimasunillu sullissineq ataavortoq massakkumut naleqqiullugu annertunerusumik attatiinnaarneqassappat aalajangersimasumik piffissamilu sivisuumi atorfeqartut amerlassusaat annertusisariaqarpoq.
- Pinaveersaartitsinermi peqqinnerulersaanermilu suliniutit tulleriiaarinermi qaffatsinneqartariaqarput, tassuunakkut nappaatinik inuusaatsimit pilersinneqartunik akiuiniarneq aammalu naartusunik, meeqqanik, inuusuttunik utoqqarnillu amerliartortunik paaqqinnineq annertunerusumik sulissutigineqarsinnaaniassammata.
- Innuttaasunik peqqinnissami sullissineq (aamma tassangaannartut) minnerpaamik massakkutut qaffasissuseqassaaq.

Peqqinnissaqarfiup qullersaasa aaqqissusseqqinnissamat ilusissatut siunnersuutigineqartoq, qanoq iliorluni pitsaanerusumik sulisussarsiornermi periarfissat pitsanngortinneqarnissaanut, sulisorisatta aalajaattuarnissaanut ineriartortinneqarnissaanullu pisariaqartutut nalilerpaat, taamaalilluni peqqinnissaqarfiup aamma siunissami inuiaqatigiit ilimasuutaasa politikikkullu anguniarneqartut naammassinnaaniassammagit.

Aaqqissusseqqinnerup sunniutissaanut isumalluutigineqartut

- **Nunap immikkoortuini sisamani peqqissaanermut immikkoortoqarfiusuni napparsimmavinnik annertusaaneq** - Immikkoortut tamarmik peqqissaaveqarfinnik, peqqissaasoqarfinnik nunaqarfinnilu nakorsiartarfinnik tassunga atasunik napparsimaveqassapput.
- **Sullivimmi avatangiisit nukittorsarneqarnerat** – Allaffissornikkut immikkoortortat kattunneqarnerisa qullersaqarnerat (matuneqassanngilaq) aamma suliamut piginnaaneqarneq annertunerusoq pitsaaneruserlu nassatarissavaa, pitsanngorsaaneq pingaarnertut peqqissaanermi sullissinermi, soorlu katsorsaaneq, peqqissaaneq, ornigulluni peqqissaaneq, immikkoortumi tarnikkut nakorsaaneq il.il.aamma najukkami napparsimavimmi passunneqarneq pitsaanerusoq. Assersuutigalugu laboratoriani suliat, fysioterapi, annikitsumik pilaanerit, erninerit ajornartorsiutitaqanngitsut ataatsimut katersorneqarnissaanut periarfissaq annertunerujussuunngussaaq aammalu sulisunik pikkorissaaqqinneq ilinniartitseqqinnerillu pitsaaneruserumik periarfissaqalernerannik nassataqassalluni. Ilanngullugulu aamma atorfiit inuttaqannginnerini inuttaqartitsineq annikinnerusumik sunnerneqartassaaq. Tamanna imatut paasineqassaaq tamanna maannamat nunap immikkoortuisa piginnaaneqarnerannik qitiusumut eqiterisitsinerunngitsoq, kisiannili imaannerusoq. Siunnerfigineqartorli tassaavoq nunap immikkoortuisa nutaat nukittunerulernissaat suliassanillu isumaginninnerminni sakkussaqaqluarnerulernissaat, maannamat DIH-mi suliarineqartarsimasunut.

- **Illuutiniq ataqatigiinnermullu aaqqissuusinnermik pitsanngorsaaneq** – ilusilersueqqinnerup ineriartortinneqarnerani ataqatigiiaarinnermut attaveqarfiit eqqarsaatigineqarnissaat pingaartorujussuuvoq. Atorfillit ilaqutaasalu naleqquttunik orniginartunillu avatangiisiginnaasaannik, najugassaannik pitsaasunik, atuarfinnik, aamma meeqqanik paaqqinnermi aaqqissuusinnermik pilersitsisoqartariaqarpoq, tassa tamakku immikkoortortaqrifiulersussani naleqquttunik piginnaanilinnit orniginarnerinut aporfiumnginniassammata.
- **Telemedicinsk teknologi-p pitsanngorsarneqarnera** – Peqqinnissaqarfimmi aaqqissuusseqqinnermi telemedicinip tungaatigut atortorissaarutit pitsanngorsarneqarnissaat piumasaaqatit ilagaat. Peqqinnissaqarfiup telemedicin ikiortigalugu innuttaasut tamaasa peqqinnissaqarfimmit assigiimmik sullinneqarnissaat eqqanaassavaa, aammalu najukkani assigiingitsuni tassangaannartumik aamma anigorsinnaanngisamik napparsimasut pitsaasumik sullinneqarnissaanik kissaatigisat naammassissallugit, soorlu aamma innuttaasut pisariaqartoqartillugu immikkut katsorsarneqarnissaq neqeroorutigineqarsinnaassasoq. Telemedicinip isumalluutit atorluarneqarnissaat pitsaanerusoq peqataaffigissavaa, peqqinnissaqarfimmi sulisut aalajangiiniarneranni tapersiiffigissavai aammalu Kalaallit Nunaanni avataanilu immikkut ilisimasallit attaveqatigiinnerat ikorfartussallugu.
- **Sulisussarsiornerup annertusineqarnera** – Qaninnerusoq eqqarsaatigalugu sulisoriligassat pilersinniarlugit annertuumik suliniuteqartoqartariaqarpoq. Peqqinnissaqarfik peqqinnissaqarfiup iluani suliffinni, saqqummersitsinerni ataatsimeersuaneruilu sinnisoqartarpoq, taakkunungalu saqqummiussassanik soqutigintunik ineriartortitsinikuulluni. Ussassaarineq 'NextJobGreenland.gl' aallarnerneqarnikuuvoq, Kalaallillu Nunaatalu sammisap iluani atuagassiani tusagassiuutinilu ersinnerulernissaanut ilapertuutaalluni. Ussassaarinerup soqutiginnineq annertoq nassataraa, kisiannili suli malunnaatilimmik kinguneqarani. Tamanna kinguneqarsimanersoq nalilertinnagu Peqqinnissaqarfiup taama branding sivisusinnaanera erseqqissaatigissallugu pingaartuuvoq.
- **Sinniisuusartut allaffiannik (vikarbureau) atuneq annikinnerusoq** – Aningaasat sinniisuusartut allaffiannut atorneqarsinnaasut atorneqartariaqartullu ukiut tullerriaat ingerlaneranni pilersaarusiamik annikkilliartuaartinneqarnerisigut immikkut ilisimasat iluanni annertuumik ajornartorsiortoqalersinnaavoq. Akerlianilli Kalaallit Nunaata nalinginnaasumik isumaqatigiissuteqarneq pinnagu sinniisuusartut allaffiat aqqutigalugu atorfeqarnerup pilerinartuuneranik tusaamaneqarnera peerutissaaq. Taamaattumik pifissap ingerlanerani isumaqatigiissutinut assingusunik atugassaqartitsilluni atorfinitsitsisinnaaneq ajornannginnerulissaaq. Kalaallilli Nunaanni immikkut ilisimasallit piginnaasaat atatiinnarneqassappata tamatumaa iluani taartaasartut 'akisuut' atorneqartuartaqarput. Aammattaaq pingaaruteqarpoq erseqqissassallugu aamma siunissami maanna nunap immikkoortuini najugaqarfigisanilu tamani, sulisussaqaarniarnerup tungaatigut pitsaanerpaamik suliniuteqartuarnissap qulakkeerneqarnissaa.

Nakorsatut peqqissaasutullu atorfiit aserfallatsaalisartuarnissaat

Aaqqissuusseqqinneq aqqutigalugu nakorsatut peqqissaasutullu atorfiit maanna atuuttut piarneqarnissaasa oqaatiginiarneqannginnera naqissusissallugu pingaartuuvoq. Illuatungaatigulli aaqqissuusseqqinnerup oqariartuutaa tassaavoq maanna inissisimaneq ineriartuinnarpat pifissap ilaani aaqqissuusinnerup iluani ajalusoorsinnaaneq takkussinnaasoq, sualummik atorfiit inuttalerniarneqartarneranni ajornartorsiutit alligaluttuinnarnissaannik ilimasunnerup tungaatigut.

Taamaattumik atorfiit maanna piusut inuttalerneqarsinnaagallartillugit atatiinnarneqassapput.

Immikkoortuni 17-niit nunap immikkoortuinut 4-nut allaffissornikkut piuinarsaaneq

Peqqinnissaqarfiup aaqqissuunneqarnera ukiuni makkunani pingaartumik sulisunik amigaateqarneq, piginnaassusermik amigaateqarneq, aningaasassaaleqineq aamma ilusilersorneqarsimaneq pisoqalisimasoq pissutigalugit annertuumik tamaviaartinneqarpoq. Tamaviaartinneqarneq tamanna qaangerniarlugu peqqinnissaqarfik suliniutinik aqutsisunik aaqqissuussaanermillu nukittorsarneqarnissamik pisariaqartitsivoq.

Tamatuma tungaatigut suliniutit arlallit aallartinneqareerput. Inatsisartut 2007-imi upernaakkut ataatsimiinneranni, Naalakkersuisunut ilaasortaq peqqinnissaqarfiup ilusilersorneqarnerata aaqqissorneqarnissaa anguniarlugu Naalakkersuisunit 2004-mi aallartinneqartumut nassuiaasiormi sulineq pillugu nassuiaateqarpoq. Naalakkersuisup peqqinnissaqarfimmi aaqqissuusseqqinnermi imaritinneqarsinnaasut aammalu peqqinnissaqarfiup aqunneqarneranik aaqqissuussaaneranillu nukittorsaaussat nassuiaatigai. Taakku ilagaat peqqinnissaqarfii immikkoortunut annernut katersorneqarnissaat, allaffissornermi aqutsisoqarnikkullu suliassat katersorneqarnissaat nukittorsarneqarnissaallu aammalu telemedicinimik attaveqatigiinnerup pitsanngorsarneqarnissaa.

Peqqinnissaqarfimmi aqutsivik ataasiusoq

Peqqinnissaqarfimmik aaqqissuusseqqinnissap suliarineqarneranut sanileritillugu Peqqissutsimut Pisortaqarfik ingerlaavartumik angusassanillu tungaagaqarluni peqqinnissaqarfiup aqunneqarnerata aaqqissuussaaneralu nukittorsarneqarnissaa suliniutigaa – Namminersornerullutik Oqartussat aaqqissugaanermi oqilisaaneq maanna aamma aallartinneqartoq assigilluinnarlugu. Tassa Dronning Ingrid-ip napparsimavissuani aqutsisoqarfiup aamma Peqqissaveqarfinnik Aqutsiviup kattunneqarnissaat anguniarlugu ingerlatseriaatsip aqutseriaatsillu tungaasigut suliassanik ineriartortitsinissaq oqilisaanissarlugu pillugit nassuiaasiorneq 2007-ip aallartilaarnerani aallartinneqarpoq. Oqilisaanerlu tamanna 1. januar 2008-mi naammassineqarpoq tamatumalu kinguneraa pisortat marluk atorfiinik marlunnik ikilitsisineq.

Aqutsiveqarfimmi ingerlatsineq ataatsimoortoq aqutsisoqarnermi piginnaasat katersorneqarnissaannik kissaateqarnertut isigineqassaaq, tassa nukinik atuinnermut tunngatillugu pitsanngorsaanissamik kissaateqarneq aamma aqutsinermik ataqatigiissaarineq. Peqqinnissami aqutsiveqarfik nutaaq pingaarutillit eqqarsaatigalugit aaqqissorneqassaaq, ilutigitillugulu taakku aamma uani atatitsisusapput:

- Najukkani nunallu immikkoortunik ataqatigiissaarineq (nakorsanut immikkut ilisimasalinnut immikkoortunut angalanerit amerlanerusut, tassalu najugaqarfinnik nunallu immikkoortuinik pitsaanerusumik sullissineq)
- Peqqinnissaqarfimmut qaninneruneg (telemedicin-ip nakorsallu immikkut ilisimasallit angalanerisa amerlanerusut ataqatigiissaarnerat, tamatumalu kingunerissavaa najukkami pitsaanerusumik sullissineq aamma sinerissamit napparsimasut DIH-mut angalaneri ikinnerusut)
- Peqqinnissaqarfimmi tamarmiusumi naammassisaqarsinnaassuseq suleqatigiinnerlu (napparsimasut nakorsarneqarneranni pitsaanerusumik ataqatigiiaarineq, naammassisaqarsinnaassutsillu nukittorsarneqarnissaa aamma aqqissuussaanermi tamarmi suleqatigiilluarneq)
- Piginnaasanik ineriartortitsineq suliassanillu eqaallisaaneq (ilinniartitseriaatsip nutarsarneqarneranik ineriartortitsineq)
- Peqqinnissaqarfimmi tamarmi telemedicin-ip pitsanngorsarneqarnera (sullissinerup qaffasissumik inissisimanissaanik eqqanaarinnineq aamma aningaasatigut tullerriaarineq akunnaannerusooq)

Ilinniartitsinerup aaqqissuussaaneranik nutarterineq

Ilinniagarineqarsinnaasunik nutaanik neqeroorutissanik ineriartortitsineq peqqinnissaqarfimmik aaqqissuusseqqinnermi aaqqissuussaanermilu ineriartortitsinermi ingerlanneqartumi akuuvoq pingaaruteqartorujussuaq, sualummik peqqinnissaqarfimmi sulisunut najugaqavissunut. Ilinniagarineqarsinnaasutut neqeroorutit nutaajusut amerlasuut peqqinnissaqarfimmi sulisut nutaanik piginnaanilersussavai peqqinnissaqarfimmi tamarmiusumi sulisut suliassat eqaannerusumik agguataarsinnaanerat ajornarunnaarsissallugu.

Peqqinnissaaqarfiup nappaatit inooriaatsimit pilersorneqartut nunami takkussuuttut kikkunnut tuttarneri paasisinnaassappagit, atorfinnik nutaanik, ullumikkut takusinnaasatsinnit allaanerujussuarnik imaqartumik pilersitsisoqarnissaa pisariaqartinneqalissaaq. Tassa siunissami peqqinnissaaqarfiusussap sulisunik eqqiluisaarnerup, tuberkulosip, kigutigissaanerup, nappaatit inooriaatsimit pilersut, sungiusarneqartarnerit, peqqinnerulersaanerup pinaveersaartitsinerullu il.il. iluanni suliat akimorlugit sulisinnaasunik ataqatigiissaarisinnaasunillu peqarnissaq pisariaqartinneqalissaaq.

Telemedicin peqqinnissaaqarfiup immikkoortuini tamani

Ullumikkut telemedicin Kalaallit Nunaanni peqqinnissaaqarfimmi annikitsuinnarmik atorneqarpoq, pitsanngorsaanerlu annertunerusumillu atuinerup nunani allatulli uagutsinnut assersuuttakkatinnit – soorlu Alaska – annertusarneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, tamanna peqqinnissaaqarfiup nunami nunallu immikkoortortaani ingerlataanut pilersaarusiormi pingaaruteqartorujussuussaaq.

Alaskap Kalaallit Nunaattulli napparsimavinnut minnernut nunaqarfinnilu nakorsiartarfinnut sulisussanik ilinniarsimasunik pissarsiniarneq ajornakusoortitorujussuuaa, taamaattumik immikkoortuni avinngarusimasuni innuttaasut peqqissaaveqarfimmit sullinneqarnerannut allatut iliuseqarnissaq pisariaqarsimavoq.

Alaskami peqqinnissaaqarfiup aaqqissugaaanera ilusilersugaaneralu pissutsinut taakkununga tulluarsarneqarnera inaarutaasut ilagaat. Ilaatigut peqqinnissaaqarfiit anginerusunngorlugit eqiterneqarsimapput nassatarisaanik ilinniarsimasunik sulisunut immikkullu ilisimasalinnut orniginarnerulersillugit, ilaatigullu peqqinnissaaqarfiup immikkoortui minnerit, najukkami najugaqavissunik naatsunik akunnattunillu takissusilinnik ilinniarsimasunik, napparsimasut siullertut peqqinnissaaqarfimmut attuumassuteqarfigisaannik, inuttalinnut siammarneqarsimapput.

Telemedicin annertoorujussuarmik atorneqarpoq, soorlu aamma ilinniagarineqarsinnaasut arlallit naatsumik takkajaamillu sivilissuseqartut ilinniartitseqqinnerillu pilersinneqarsimasut, taakkunanga arlallit Alaskamut immikkorluinnaq ittuupput (soorlu kigutigissaanerup iluani, pinaveersaartitsinermi, nunaqarfinni ilinniartitaanerit il.il.), taakkulu peqqissutsimi pissutsit atuuttunut toraagaqartuupput.

Telemedicinip Kalaallit Nunaanni atorneqarnerunissaanut annertusarneqarnissaanullu sinerissami katsorsaavinni tamani aamma Dronning Ingridip napparsimavissuani telemedicinimi atortorissaarutininik peqarnissaq piumasaaqatit pingaarnersaraat. Taamaaliornikkut innuttaasut assigiimmik peqqinnissaaqarfimmit sullinneqarsinnaanerit eqqanaarneqassaaq aammalu nappaatit najukkami pitsaasumillu katsorsarneqarsinnaanermik kissaateqarneq naammassineqarsinnaalissasoq soorlu aamma innuttaasut pisariaqartitsinerit naapertorlugu immikkut katsorsarneqarsinnaanermik neqeroorfineqarsinnaalissasut.

Telemedicinip pitsaanerusumik nukinnik atuneq peqataaffigissavaa, peqqissaaveqarfimmi sulisut aalajangiiniarneranni tapersorteqartilissavai aammalu Kalaallit Nunaanni avataanilu sammisat iluanni immikkut ilisimasallit attaveqatigiissinnaanerit ikorfartussallugu.

Pitsaassuseq annertunerusoq

Dronning Ingridip Napparsimavissua nutarterneqarlunilu ineriartortinneqassaaq, siunissamilu katsorsaanermit, napparsimasut nakorsarneqarnerannut, suleqatiginnermut naammassisaqarsinnaassutsimullu piumasarineqalersussat tungaasigut nutarterneqarnissaanut pilersaarutit ingerlanneqarluarneqalereerput. Napparsimmavik aamma siunissami nunami napparsimavissuurtut, nakorsaqarnerup peqqinnissaanerullu tungaatigut Nuup avataani nassaassaangitsunik, immikkut ilisimasaqarfittut arlalinnillu immikkut ilisimasaqarfiusunik immikkoortoqarfilitut immikkoorluinnartunik katsorsaavilittut inissisimalissaaq.

Peqqiisaveqarfiup sinnera, tassa najukkani napparsimmaviit, peqqissaaviit, nunaqarfinni nakorsiartarfiit kigutigissaaviillu napparsimasunik katsorsaanermit pitsaassutsimik eqqanaarisussamik

ataqatigiiaartunngorlugit aaqqissuuneqassapput, tassa immikkoortut minnerit angisuunik ikiorsiinerat pitsaassutsimut piumasarisaammatt. Peqqinnissaaqarfimmi tamarmi telemedicinip pitsanngorsarneqarnera qitiusumik aalajangiisuunerpaamillu inissisimaalissaaq. Aammattaaq napparsimasut DIH-mut ingerlanneqaratik najukkani nakorsarneqarsinnaaniassammata aaqqissuusseqqinnerup nassatarisaanik immikkut ilisimasallit sinerissamut angalasarnerunissaat tikkuassallugu pingaaruteqarpoq.

Napparsimasut nakorsarneqarnermik ataqatigiinneruneratigut, naammassisaqarsinnaassutsikkut aamma ilisimasalinnit nakorsarneqarnikkut, pitsaasumik isumassorneqarnikkut aammalu ilaquuttat qanillugit nakorsarneqarsinnaanikkut, napparsimasup nakorsarneqarnerata ingerlanneqarnera toqqissisimanerunermik aammalu ilaquuttat peqataanerat isumassuinerunermik nassataqassalluni, taamaalilluni napparsimasoq ilaquutaasullu nakorsarneqarnerup ataqatigiinneratigut toqqissisimanermik misigisaqassapput. Tamanna peqqinnissaaqarfimmi sulisunut sunniuteqassaaq tassa ulluinnarni atajuarnermik aammalu suliamik nuannarinninnermik misiginninneq annertusineqassammatt.

Innuttaasut sunniuteqarnerulernerat

Peqqinnissaaqarnerup aaqqissuuteqqinnissaanut siunnersuutip pitsaanerpaamik eqqunneqarnissaanut periarfissat annertusarniarlugit aammalu innuttaasut pillugit aaqqissuusseqqinnerup eqqunneqarnera erseqqissarniarlugi, innuttaasut peqqinnissaaqarfiullu akornanni suleqatigiinneq peqatigiinnerlu nukittorsarniarneqarput.

Tamanna anguniarlugu najukkani napparsimmavinni najukkami najugaqartunik peqataaffigineqartunik **najukkami peqqinnissaaq pillugu siunnersuisoqatigiinnik** pilersitsisoqartariaqarpoq, taakku najugarisami peqqinnissaaqarfiup ingerlanneqarneranut apeqqutit nalinginnaasumik attuumassuteqartut aallaavittut suliarisassavaat.

Siunnersuisoqatigiit kissaatigineqartut piummasarisallu ingerlateqqittassavaat ilanngullugulu najukkami innuttaasut sinnerlugit ambasadøriussallutik. Taamaaliornikkut innuttaasut peqqinnissaaq pillugu politikkimi anguniarneqartut ingerlanneqarnissaannut najukkanilu inissivitsinneqarnissaannut aalajangeeqataasinnaanerat periarfissinneqassaaq, soorlu aamma siunissami tullerriiarnissanik aalajangiisoqassatillugu, suleriaatsinik nutaanik ineriartortitsinermi il.il.innuttaasut tusarniarneqartalissassut.

Peqqinnissaaqarfiup aningaasalerneqartarnerata allannguutit

Peqqinnissaaqarfiup aaqqissuuteqqinneqarnerata aningaasaatigut nassatarisassai pillugit suleqatigiissitat 2005-imi naatsorsuusiornikuupput, tamanna nalinginnaasumik peqqinnissaaqarfimmi paasissutissanik amigaateqarnermit ajornakusooruteqarsimavoq. Peqqinnissaaqarfiup takussutissiinerup pitsaanerulernissaa pimoorullugu sulissutigaa aammalu naatsorsuusiata makkuninnga nangaassutitaqarluni suliarineqarnikuupput:

- Immikkoortut allanngortinneqarnerisa kingunerissanngikkaat napparsimasut angalaneri amerlanerusut, kisiannili ikilisinneqarnissaat
- Immikkoortoqarfiit allannguuteqanngitsumik nunaqarfinnut angalasarnerit pilersaarusiortassagaat.
- Siunissami angallannikkut ilusilersorneqarneq siumut naluneqanngereersumi angalanermut aningaasartuutit amerlanerusunik nassataqassanngitsooq.
- Peqqinnissaaqarfimmi sulisuusut suli ilinniagaqaaqqinnissamut pisariaqartissinnaasaasa ilinniagaqarfiit pioreersut aningaasatigut killissaasa iluaniisinaanissaat.

- Peqqissaasut piffinni aalajangersimasumik nakorsaqaanngitsuni aamma imaluunniit taartaasunik pissarsiffiusinnaanngitsuni, napparsimasunik misissuisinnaanissaat aammalu katsorsaasinnaanissaat.

Piumasaqaatit isornartoqarsinnaapput, tassa taamaassimangippata aningaasaqarnermut annertuumik sunniuteqarsinnaagamik. Imaassinnaavoq piumasarisat ilaat atasinnaanngitsut, ajornartorsiulli tassaavoq ilisimasat massakut pigineqartut qanoq ittuuneri siumut oqaatigineqarsinnaanngimmata, allannguutaasinnaasut sumut ingerlariarsinnaaneri taamaattumik misissueqqissaarnermi taamaallaat innersuusutigineqarsinavoq ersareqqinnaamik suut sissuertariaqakkat pisariaqarnermut.

Ilusiliunneqartup makku nassatarissavai

- Telemedicin atorlugu nakorsartitsinermit oqarasuaatinik atuinermit aningaasartuutit annertunerusut
- Peqqinnisaaqarfimmi atorfillit tikeraarnerminni najugaqarnerannut aningaasartuutit amerlanerusut – tamanna pingaartumik DIH-mut napparsimasunik angalatitsinani immikkut ilisimasalinnik sinerissamut angalatitsisarnissamik peqquteqarpoq

Ataatsimut isigalugu aaqqissusseqqinnermut ilusiliunneqartussatut siunnersuutip kingunerissavaa, aningaasaqarnikkut ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit aningaasartuuteqarnerulernissaq. Maannamut ukiut pingasut ingerlanerini telemedicinimik atortulersuutininik annertusaanermut atatillugu 25,6 mio. kr.-it aningaasaliissutigineqareerput. Tamatuma kingornatigut naatsorsuutigineqassaaq iluarsaassinernut aamma telemedicinimut atortulersuutininik ingerlaavartumik taarsersuisarnernut, pissarsiarineqarneranni aningaasartuutit 5%-it amerlaqataannik ukiumoortumik aningaasartuuteqartarnissaq.

Tamatuma avataatigut naatsorsuutigineqarsinnaavoq sualummik atorfinitsitinermi soraarninnullu atatillugu angalasarnerup tungaatigut sipaartoqarnerunissaq. Nalilersuinermi naatsorsuineq assigiinngitsunik isornartunik isigisariakkanik ilaqarpoq soorlu sualummik akissarsiat ineriartornerat, sulisussarsiornermi tunngasut angallannerullu ilusaa kiisalu peqqinnermut ilinniarnermut nutaamut aningaasartuutit aammattaaq Peqqissaavinni sulisut inaanik amerlisaanerit. Taamaattumik pisariaqarpoq tamakku iluini ineriartornerit isiginissai, inerniliinermit tungaviusut aallavingalungit qanoq annertuumik kinguneqarsinnaammata nalilersuinermit.

Nunap immikkoortuini peqqissaaveqarfinni sulisunik amerlisitsineq (nakorsanik, peqqissaasunik) sulisunut aningaasartuuteqarnerulersitsissaaq, kisianni napparsimasunut/ingiaqataasartunut, angalanernut, napparsimasut illuannut tunngatillugu aamma Nuummi katsorsartittarneq peqatigingajallugu sipaaruteqartarnissaq naatsorsuutigineqarpoq.

Ataatsimut isigalugu naatsorsuutigineqarpoq, nutaamik aaqqissusseqqinnermut siunnersuutip piviusunngortinnerata kingornatigut ukiumoortumik ingerlatsinermit aningaasartuutit amerlanerulernissaat. Akerlianilli napparsimasut amerlanerusut suliarineqarsinnaalissapput, utaqqisunut allattorsimaffii ikilisinneqassapput aamma napparsimasut naammagisimaarinninnerat annerulissaaq.